

Waldemar Barszcz

Przyczyny i procedury przeniesienia duchownych do stanu świeckiego na podstawie uprawnień Kongregacji ds. Duchowieństwa

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 54/3-4, 53-76

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

O. WALDEMAR BARSZCZ TOR
Kongregacja Instytutów Życia Konsekwowanego
i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, Watykan

PRZYCZYNY I PROCEDURY PRZENIESIENIA DUCHOWNYCH DO STANU ŚWIECKIEGO NA PODSTAWIE UPRAWNIENÍ KONGREGACJI DS. DUCHOWIEŃSTWA

Treść: Wstęp. – 1. Przyczyny pozwalające na odniesienie się do uprawnień specjalnych. – 2. Normy ogólne jakie należy respektować stosując uprawnienia specjalne. – 3. Szczegóły procedury lokalnej w przypadkach pierwszego i drugiego uprawnienia specjalnego. – 4. Procedura apostolska przy zastosowaniu pierwszego i drugiego uprawnienia specjalnego. – 5. Szczegóły procedury lokalnej w zastosowaniu trzeciego uprawnienia specjalnego. – 6. Procedura apostolska w odniesieniu do trzeciego uprawnienia specjalnego. – *Załącznik*: List Kongregacji ds. Duchowieństwa z dnia 17 marca 2010 roku z załącznikami.

Wstęp

Dnia 30 stycznia 2009 roku Ojciec Święty Benedykt XVI udzielił Kongregacji ds. Duchowieństwa kilku specjalnych uprawnień, o czym powiadomiono Ordynariuszy pismem z dnia 18 kwietnia 2009, odnosząc się do sytuacji w jakich te uprawnienia mogą być stosowane oraz opisując procedury jakie Ordynariusze mają zachowywać ilekroć będą chcieli z nich skorzystać.

Dokument wiele miejsca poświęcił podstawom teologiczno-prawnym uprawnień specjalnych. Podkreśla się w nim przede wszystkim aktualny kontekst historyczny w którym posługa duchownego wystawiona jest na poważne próby rozszerzającego się zeświecczenia, zachwiania tożsamości i misji kapłańskiej, obniżenia dyscypliny oraz trudności na jakie napotykają biskupi w skutecznym chronieniu godności duchownych. Wspomniany kontekst historyczny doprowadził do licznych sytuacji w których okazały się koniecznymi interwencje ze strony kompetentnych autorytetów kościelnych, których zadaniem

jest przywrócenie porządku prawno-kanonicznego w sytuacji poważnego niezdiscyplinowania, kiedy wszelkie próby duszpasterskie i kanoniczne rozwiązania problemów, przewidziane przez Kodeks Prawa Kanonicznego, nie przyniosły oczekiwanych skutków naprawy zgorzienia, przywrócenia sprawiedliwości czy doprowadzenia do poprawy błądzących.

List okólny z kwietnia 2009 roku mimo, iż został przyjęty z zainteresowaniem, spotkał się z powszechnym niezrozumieniem, spowodowanym prawdopodobnie nie zawsze jasnym sposobem przedstawienia warunków i sposobów postępowania Ordynariuszy jeśli zechcieliby, albo wręcz musieli, korzystać ze specjalnych uprawnień, podejmując procedury według wskazanych norm. Trzeba też zauważyć, iż pomimo nowych możliwości jakie dają uprawnienia specjalne, Ordynariusze nadal nie chcą podejmować interwencji o charakterze dyscyplinarnym.

Taka sytuacja zmusiła Kongregację Duchowieństwa do skierowania, w dniu 17 marca 2010, kolejnego listu o charakterze bardziej praktycznym w którym opisane zostały niezbędne kroki proceduralne jakie należy wykonać traktując specyficzne sprawy. Przedstawiono także listę koniecznych dokumentów, jakie należy zgromadzić podczas lokalnej fazy instrukcyjnej.

Ważnymi elementami nowego dokumentu są dwa uściślenia. Pierwsze, bardzo istotne dla wszystkich Przełożonych wyższych Instytutów życia konsekrowanego i Stowarzyszeń życia apostołskiego, wyjaśniające, iż określenie *Ordynariusz* stosowane w dokumentach dotyczących uprawnień specjalnych, należy interpretować według kan. 134 §1 KPK. W konsekwencji wszyscy inni wyżsi Przełożeni Instytutów lub Stowarzyszeń, gdy chcą skorzystać z ustalonych procedur muszą zwrócić się do kompetentnych *Ordynariuszy miejsca* (kan. 134 §2 KPK). Drugie uściślenie, które właściwie jest warunkiem do tego aby posługiwać się uprawnieniami specjalnymi, to przypomnienie Ordynariuszom, iż odniesienie się do uprawnień specjalnych, upoważnia tylko wtedy, kiedy okazuje się niemożliwe lub bezwzględnie trudne postępowanie zwykłe, to znaczy otrzymanie łaski dyspensy lub postępowanie karne. Zatem z postępowania wstępnego, w jego fazie lokalnej, musi jasno wynikać: udowodniona niemożliwość *obiektywna* i *subiektywna*, iż dotyczący duchowny poprosi o dyspensę od obowiązków stanu duchownego; udokumentowana synteza skutków wszystkich prób pasterskich i środków kanonicznych, zastosowanych

przez Ordynariusza, aby przekonać duchownego do ustąpienia z drogi przestępstwa lub niewykonywania zobowiązań; przedstawienie poważnych trudności które uniemożliwiają, w konkretnym przypadku, przeprowadzenie kanonicznego procesu karnego *w miejscu* (kan. 1342 §2; 1425 §1, 2° KPK).

Jednocześnie Kongregacja przypomniła, to co ze stanowczością podkreślano przy okazji udzielonych uprawnień specjalnych, iż takowe uprawnienia nie mogą być interpretowane jako instrument do powierzchownego traktowania tak delikatnego przedmiotu. Nowe uprawnienia nie pozwalają na automatyzm lub ogólne uproszczenia. Każdy przypadek poddawany jest dokładnej kontroli. Z tego też powodu należy mieć na uwadze, iż faza lokalna postępowania zawsze zakończona będzie prośbą Ordynariusza, która to prośba poddana zostanie warunkowi zatwierdzenia, według uznania Stolicy Apostolskiej, o ile w danym przypadku można stosować uprawnienia specjalne.

1. Przyczyny pozwalające na odniesienie się do uprawnień specjalnych

Uprawnienia specjalne udzielone zostały zasadniczo w odniesieniu do trzech kontekstów sytuacji w jakich mogą znaleźć się duchowni:

1. Pierwsze uprawnienie specjalne dotyczy rozpatrzenia i przedstawienia Ojcu Świętemu do zatwierdzenia, w specyficznej formie, oraz podjęcia przez Niego decyzji w przypadku dymisji *in poenam* ze stanu duchownego wraz z dyspensą od obowiązków wypływających z przyjętych święceń, w tym również celibatu, w odniesieniu do duchownych, którzy usiłowali zawrzeć małżeństwo, chociażby tylko cywilnie, a po upomnieniu nie wykazali poprawy, lecz nadal dają zgorszenie (por. kan. 1394 §1) oraz do tych duchownych, którzy trwają w ciężkim grzechu zewnętrznym przeciw szóstemu Przykazaniu Dekalogu (por. kan. 1395, §§1-2).

2. Drugie uprawnienie specjalne pozwala na interwencję według przepisu kan. 1399 KPK, działając bezpośrednio w sprawach, lub potwierdzając decyzje Ordynariuszy, o ile kompetentni Ordynariusze o to poproszą, w przypadkach szczególnie ciężkiego przekroczenia prawa, gdzie przynagła konieczność zapobieżenia skandalowi, bez względu na przepisy kanonów 1317, 1319, 1342 §2 i 1349 KPK, dotyczących zastosowania stałych kar: dla diakonów z powodów poważnych i dla kapłanów z powodów bardzo poważnych, zawsze przedstawiając ni-

niejsze przypadki bezpośrednio Ojcu Świętemu do zatwierdzenia w formie specyficznej i decyzji.

3. Trzecie uprawnienie specjalne dotyczy prośby o reskrypt, którym deklaruje się utratę stanu duchownego wraz z dyspensą od obowiązków wypływających z przyjętych święceń, łącznie z celibatem, duchownego, który porzucił dobrowolnie i bezprawnie posługę od ponad pięciu kolejnych lat.

2. Normy ogólne jakie należy respektować stosując uprawnienia specjalne

Trzeba zauważyć, że procedury jakie należy zastosować w korzystaniu z uprawnień specjalnych są regulowane generalnie przez kanony dotyczące *postępowania administracyjnego* (kann. 35-58 KPK). Natomiast w odniesieniu do pierwszej i drugiej grupy przyczyn, ze względu na ich wyraźną kwalifikację karną, procedura jest także ponadto regulowana przez kanony odnoszące się do *postępowania karno administracyjnego* (por. kann. 1342 i następane; 1720 KPK).

inicjatorem postępowania zasadniczo jest Ordynariusz inkardynacji duchownego, chociaż dopuszczalna jest możliwość w której Ordynariusz miejsca gdzie przebywa niezdyscyplinowany duchowny może wszcząć postępowanie, przedkładając później akta sprawy Ordynariuszowi inkardynacji do zatwierdzenia. W przypadkach odnoszących się do przyczyn pierwszego i drugiego uprawnienia możliwe jest, iż bezpośrednio i autonomicznie Kongregacja ds. Duchowieństwa rozpocznie procedurę.

Procedura przewiduje dwie fazy dla zagwarantowania zasady pomocniczości postępowań administracyjnych oraz dla zapewnienia prawdy i sprawiedliwości procedury.

Pierwsza instancja nazwana jest fazą lokalną procedury, ponieważ ma miejsce na terenie obszaru inkardynacji duchownego uporczywie niewiernego lub w miejscu jego przebywania. Druga instancja to faza apostolska, jako że dokonywana jest w urzędach Stolicy Apostolskiej. Nawet w przypadkach, kiedy Kongregacja ds. Duchowieństwa zadecyduje o indywidualnym rozpoczęciu procedury, takowa, dla zagwarantowania słuszności i sprawiedliwości, będzie zawsze przeprowadzana w podwójnej instancji: lokalnej i apostolskiej.

Przejście z fazy lokalnej do apostolskiej nie jest automatyczne i wymaga dopełnienia wstępnych warunków, o czym będziemy stale przy-

pominać. Przede wszystkim dla zaakceptowania procedury lokalnej do fazy apostolskiej wymagane jest ustalenie, w poszczególnych przypadkach, niemożliwości lub poważnych trudności zastosowania norm postępowania zwykłego, udzielenia łaski lub przeprowadzenia postępowania karnego, przewidzianych przez Kodeks Prawa Kanonicznego.

Zatem, każdy Ordynariusz, zanim zwróci się do Stolicy Apostolskiej, musi upewnić się, że w postępowaniu przeprowadzonym w fazie lokalnej dopełniono następujących wymagań:

1. Udowodniona niemożliwość, iż niedyscyplinowany duchowny nie będzie wnosił prośby o udzielenie dyspensy od obowiązków wpływających ze święceń i zobowiązania do celibatu. Takowa niemożliwość powinna być udokumentowana i może zależeć albo od woli samego duchownego albo od przyczyn przedmiotowych w przypadku przedłużonej w czasie absencji.

2. Nieskuteczność prób pastoralnych i interwencji kanonicznych, zastosowanych przez Ordynariusza, celem wycofania się duchownego z niedyscyplinowanych postępowań.

3. Udokumentowane istnienie rzeczywistych i poważnych trudności uniemożliwiających przeprowadzenie procesu karnego na terytorium kościelnym do którego należy niepoprawny duchowny. Niniejszy warunek jest szczególnie ważny w przypadkach, kiedy decyduje się o zastosowaniu specjalnych uprawnień w odniesieniu do pierwszej grupy przyczyn, gdyż zasadniczo za wykroczenia w niej przedstawione (kann. 1394 i 1395) jest już przewidziany regularny proces karny. Natomiast w przypadku drugiej i trzeciej grupy przewinień, zachowania w nich opisane, nie są w sposób bezpośredni sankcjonowane poprzez normy dotyczące wydalenia ze stanu duchownego lub poprzez inne kary stałe. Zatem w tych przypadkach trudność polega na tym, iż w chwili kiedy należałoby zastosować wobec duchownego sankcje wydalenia lub kary wieczystej, okaże się to niemożliwe w postępowaniu zwykłą drogą i koniecznym będzie odniesienie się do procedur uprawnień specjalnych. Podsumowując i upraszczając, należy zauważyć, iż w momencie kiedy uważa się za stosowne i konieczne, interweniowanie wobec niedyscyplinowanego duchownego i doprowadzenie do jego dymisji ze stanu duchownego lub innej kary zastosowanej na zawsze, za wykroczenia wskazane w pierwszej grupie przyczyn, powinno się postępować według już istniejących norm Kodeksu, natomiast za wykroczenia

wskazane w drugiej i trzeciej grupie przyczyn, jedyną efektywną drogą jest skorzystanie z procedury uprawnień specjalnych.

Należy zauważyć również, że zależność dwóch faz postępowania według uprawnień specjalnych charakteryzuje się uzależnieniem od uznania przyjęcia procedury lokalnej do fazy apostolskiej. Takie uznanie, oprócz wymogów wyżej wspomnianych, zależeć będzie, według poszczególnych przypadków, od rozważnej oceny Stolicy Apostolskiej. W ten sposób gwarantuje się dodatkowo legalność i sprawiedliwość, uzależniając postępowanie od dogłębnego osądu administracyjnego Stolicy Apostolskiej, który polega na konkretnym ustaleniu i upewnieniu się, iż należy postępować tą drogą lub ją zaniechać.

Kongregacja ds. Duchowieństwa podkreśla, że ustalony sposób postępowania w fazie lokalnej, gwarantuje przede wszystkim duchownemu, który jest podmiotem procedury, możliwość osobistego uczestniczenia w procedurze, dopełniając swoich praw obrony oraz, działając w miejscu zapewnia, że postępowanie zachowa swoją najdalej idącą prawdziwość, gdyż dokonywane jest tam, gdzie miały miejsce lub trwają zachowania oskarżające duchownego. Celem, który musi osiągnąć postępowanie lokalne jest upewnienie się co do rzeczywistości oskarżeń oraz odpowiedzialności za nie, jak również, w przypadkach karnych, przestępczości i nie przedawnienie przestępstwa. Natomiast celem fazy apostolskiej jest dokładna analiza akt sprawy i postępowania dokonanego w fazie lokalnej. I w tej instancji uprawnień specjalne gwarantują duchownemu, który ewentualnie czuje się pokrzywdzony decyzją Ordynariusza, możliwość przedstawienia Stolicy Apostolskiej własnych skarg, obrony, jak również przedstawienia ewentualnych nowych dowodów i dokumentów.

Wspomnieliśmy już o tym jaki Ordynariusz jest kompetentnym w przeprowadzeniu fazy lokalnej i przedstawieniu jej Stolicy Apostolskiej. Zaznaczyć należy, iż w odniesieniu do duchownych inkardynowanych do Instytutów życia konsekrowanego i Stowarzyszeń życia apostolskiego, Kongregacja ds. Duchowieństwa wymaga, iż aby można odnieść się do uprawnień specjalnych teże Dykasterii zarezerwowanych, koniecznym jest, jako założenie do spełniania jej kompetencji, uprzednia dymisja z Instytutu lub Stowarzyszenia zainteresowanego duchownego (postępując wg kann. 694-700 KPK). Prokurator generalny Instytutu lub Stowarzyszenia jest kompetentnym urzędnikiem do przedstawienia sprawy, dlatego iż Kongregacja ds. Duchowieństwa

uważa, powołując się na normy kann. 265 i 701 KPK, że duchowny który przynależy do Instytutu lub Stowarzyszenia, nawet po wydaleniu pozostaje w nim inkardynowany do czasu ewentualnej nowej inkardynacji lub do czasu jego dymisji ze stanu duchownego.

Zakończenie fazy lokalnej przewiduje archiwację procedury w przypadku gdy oskarżenia okażą się bezpodstawne i należy uniewinnić duchownego, lub gdy w przypadkach karnych, okaże się, iż duchowny nie może być karany, lub przestępstwo jest przedawnione. W przeciwnym przypadku faza lokalna zakończy się wnioskiem Ordynariusza o przejęcie procedury do fazy apostolskiej i jej dokończenia. Zakończenie w fazie apostolskiej może polegać również na ewentualnej archiwacji lub uniewinnieniu, albo, jeżeli oskarżenia okażą się podstawne i udowodnione, wydana będzie decyzja o wieczystej karze ekspiacyjnej lub dymisji czy też utraty stanu duchownego, łącznie z dyspensą od obowiązku celibatu.

3. Szczegóły procedury lokalnej w przypadkach pierwszego i drugiego uprawnienia specjalnego

Wspomnieliśmy o przestępstwach wobec których przewidziana jest możliwość reagowania ze strony Ordynariuszy posługując się specjalnymi uprawnieniami. Pierwsza grupa to zasadniczo przestępstwa wskazane w kan. 1394 i 1395 KPK, za które prawodawstwo przewiduje wydalenie ze stanu duchownego. Natomiast druga grupa, to wykroczenia o których mowa w kan. 1399 KPK, za które jak wiadomo Kodeks nie przewiduje najsurowszych kar wieczystej pokuty lub wydalenia ze stanu duchownego. Uprawnienia specjalne przewidują również w przypadkach drugiej grupy przestępstw ustanowienie tych najwyższych kar. Oba uprawnienia specjalne wymagają w ich końcowym etapie przedstawienia poszczególnych przypadków Papieżowi, do zatwierdzenia w formie specyficznej i jednoczesnej decyzji udzielenia dyspensy od obowiązku celibatu (por. kan. 291 KPK). Jasne zatem jest, iż procedura dotycząca tych dwóch pierwszych uprawnień specjalnych, przyjmuje wyraźny aspekt karny, chociaż charakteryzuje się, w sposób szczególny, udzieleniem łaski dyspensy od obowiązku celibatu. Odniesienie się do możliwości udzielenia łaski motywowane jest dużym prawdopodobieństwem nieodwracalności porzucenia posługi, lub niezdolnością duchownego do spełniania posługi.

Konkretne postępowanie w przypadku pierwszego i drugiego uprawnienia prawnego wskazane jest w wykazie dokumentów jakie wymagane są przez Kongregację ds. Duchowieństwa za każdym razem, gdy Ordynariusz będzie się starał, drogą uprawnień specjalnych, o ustalenie kar wobec duchownego. Należy mieć na uwadze, iż procedury uprawnień specjalnych ustalone są na podstawie kanonów dotyczących norm wspólnych regulujących postępowanie administracyjne (por. kann. 35-58), oraz szczególnych, dotyczących wymierzania kar drogą administracyjną (por. kann. 1342 i następane; 1720 KPK).

Ponieważ sprawy dotyczą duchownych, których opinia może być narażona na niebezpieczeństwo, instruktorami, notariuszami i innymi urzędnikami, uczestniczącymi w postępowaniu mogą być tylko kapłani (por. kan. 483 §2 KPK).

Pierwszym krokiem postępowania ze strony Ordynariusza, po zaistnieniu wiadomości o przestępstwie, będzie upewnienie się o podstawności oskarżenia poprzez dochodzenie wstępne, tak jak to przepisują kann. 1717 – 1719 KPK. Jeżeli wiadomość o przestępstwie okaże się uzasadniona, oraz jeżeli istnieją wymagania wstępne (niemożliwość czy nadzwyczajna trudność przeprowadzenia postępowania zwykłą drogą procesu karnego lub prośba o łaskę), Ordynariusz przystąpi do rozpoczęcia postępowania wydając odpowiedni dekret.

Dekret powinien zawierać: dowody i wnioski zebrane w postępowaniu wstępnym; sformułowane oskarżenia; nominację Instruktora i Notariusza, którzy zajmą się dopełnieniem pozostałych aktów postępowania; nominację dwóch Asesorów, którzy będą uczestniczyć w ostatniej fazie dochodzenia lokalnego, oceniając dowody i argumenty według przepisu kan. 1720, 2° KPK.

Zadaniem Instruktora będzie notyfikacja dekretu z jednoczesnym wezwaniem duchownego do złożenia zeznań i obrony. W wezwaniu oprócz daty i miejsca przesłuchania należy poinformować pozwanego o prawie wyboru zaufanego Patrona, który może mu asystować podczas procedury.

Podczas przesłuchania, które przeprowadzi Instruktor w obecności Notariusza, pozwany powinien odpowiedzieć na postawione mu oskarżenia. Zadaniem Instruktora jest również upewnienie się odnośnie woli pozytywnej lub negatywnej oskarżonego co do trwania w sytuacji przestępczej, jak również co do chęci wstąpienia na drogę prośby o udzielenie dyspensy od obowiązku celibatu z konsekwencją utraty

stanu duchownego. Oskarżonemu należy umożliwić, podczas przesłuchania, możliwość zapoznania się z dowodami oskarżającymi go, jak również przedstawienia obrony, nie wykluczając wyznaczenia terminu w którym może przedstawić obronę na piśmie. Instruktor może z urzędu, lub na prośbę strony, zarządzić przedstawienie nowych dowodów, dokumentów lub opinii biegłych. Instruktor może również, na tym etapie postępowania, zadecydować o konieczności zebrania przesłuchań lub oświadczeń świadków, oskarżycieli lub osób poszkodowanych, które należy wezwać regularnym aktem wezwania.

W przypadku kiedy duchowny nie stawia się na wezwanie, istnieją dwie możliwości dalszego postępowania. Pierwsza, gdy duchowny nie stawiając się osobiście, prześle Instruktorowi deklarację o tym że zna oskarżenia i dowody oraz, że nie zamierza zmienić swojego postępowania, jak również nie zamierza prosić o łaskę dyspensy. Takową deklarację należy uznać za równoważną przesłuchaniu i można postępować z procedurą.

Natomiast jeżeli okaże się udokumentowane uchylenie się duchownego od przyjęcia wezwania, albo złożenia deklaracji jak powyżej, lub okaże się on niedostępny (dla wręczenia wezwania), lub nieobecny bez usprawiedliwienia (po otrzymaniu wezwania), Instruktor powinien orzec jego nieobecność w postępowaniu i zarządzić aby postępowanie było kontynuowane.

Należy w tym miejscu wspomnieć, że procedura przewiduje również okoliczności w których może ona być przerwana. Pierwsza to wyrażenie woli ze strony duchownego przedstawienia prośby o łaskę dyspensy z obowiązków wypływających ze święceń. Należy wtedy postępować drogą zwykłą, przewidzianą przez skonsolidowane już normy. Natomiast druga okoliczność przerwania postępowania może zaistnieć w chwili autentycznego żalu ze strony duchownego i deklaracji chęci poprawy. W tym przypadku Ordynariusz po zweryfikowaniu, że faktycznie nie ma już miejsca upór nagannego postępowania, powinien zarządzić zaniechanie procedury karnej i uruchomić odpowiednie procedury rehabilitacyjne (por. kann. 1339, 1340, 1347 KPK), za wyjątkiem kiedy okaże się jednak koniecznym nałożenie kary wygradzającej dla naprawienia skandalu i wyrównania naruszonej sprawiedliwości (por. kan. 1341 KPK).

Na zakończenie etapu gromadzenia dowodów, Instruktor powinien ogłosić zamknięcie dochodzenia o czym należy poinformować zain-

teresowanego duchownego wskazując mu czas na możliwość przeegzaminowania dowodów i przedstawienia własnych uwag oraz obronę końcową.

Etap dochodzeniowy instancji lokalnej zamyka się zredagowaniem opinii osobistej Instruktora, która powinna zawierać opis przebiegu dochodzenia oraz dokument przekazania wszystkich akt sprawy kompetentnemu Ordynariuszowi.

Z kolei Ordynariusz powinien wydać dekret w którym zarządzi zwołanie posiedzenia dla oceny dowodów, wzywając na nie wcześniej mianowanych Asesorów. Tymże dekretem, który powinien być wysłany zainteresowanym stronom, rozpoczyna się etap decyzyjny instancji lokalnej.

Posiedzeniu przewodniczy Ordynariusz i uczestniczą w nim Asesorzy. Należy sporządzić protokół, podpisany przez Ordynariusza i Asesorów, w którym trzeba opisać ocenę dowodów odnośnie poszczególnych oskarżeń oraz przedstawić opinię każdego Asesora.

Po odbyciu posiedzenia, Ordynariusz, który wszczął postępowanie, powinien zredagować własną ocenę odnosząc się do przebiegu etapu decyzyjnego procedury lokalnej i zawierając opis sprawy oraz motywy prawne i faktyczne, dotyczące dokonanej oceny każdego z poszczególnych oskarżeń. Do własnej opinii Ordynariusz powinien dołączyć relację dotyczącą niemożliwości lub nadzwyczajnej trudności postępowania zwykłą drogą uzyskania łaski lub procesu karnego. Relacja taka powinna zawierać wszystkie dokumenty udowadniające postępowania kanoniczne (por. kann. 1339; 1340; 1347 §1; 1331-1333 KPK) oraz starania pastoralne podjęte przez Ordynariusza celem odwiedzenia niepoprawnego duchownego od uporczywego trwania w przestępstwie. Dokumentacja taka jest konieczna w celu sprawdzenia, że faktycznie istnieją wymagania wstępne, niezbędne do przyjęcia sprawy do fazy apostołskiej.

Ostatnim aktem, którego dokonuje Ordynariusz inkardynacji duchownego, jest przygotowanie prośby, w której zwraca się do Stolicy Apostolskiej o zastosowanie pierwszego lub drugiego uprawnienia specjalnego, przesyłając akta sprawy do Kongregacji ds. Duchowieństwa. Aktem tym kończy się faza lokalna procedury.

4. Procedura apostołska przy zastosowaniu pierwszego i drugiego uprawnienia specjalnego

Z chwilą, kiedy akta sprawy dotrą do Stolicy Apostolskiej, Kongregacja ds. Duchowieństwa może przyjąć jeden z możliwych sposobów postępowania: decyzję o rozwiązaniu sprawy, jeżeli istnieją warunki udzielenia dyspensy drogą łaski; decyzję o uzupełnieniu akt, wskazując konkretne kwestie lub brakujące dokumenty; decyzję o tym, że uznano za niewskazane kontynuowanie sprawy w fazie apostołskiej odsyłając dokumenty; decyzję przyjęcie procedury.

W tym ostatnim przypadku, obowiązkowo zawiadomiony o tym stanie oskarżony duchowny, któremu przyznany zostanie odpowiedni okres czasu, aby mógł interweniować w procedurze, nawet, gdy tego nie uczynił na etapie lokalnym. Wówczas procedura zostanie cofnięta do fazy lokalnej w celu dokonania koniecznych uzupełnień. Jest to kolejny wyraz tego, że oskarżonemu udzielona jest daleko idąca możliwość obrony osobiście lub poprzez wybranego Patrona, przedstawiając nowe dowody i dokumenty uwalniające od zarzutów.

Po dokładnym przeegzaminowaniu wszystkich akt procedury lokalnej, sprawą zajmie się zwyczajny Kongres Kongregacji ds. Duchownych, który zadecyduje o sprawie przyjmując jedno z trzech możliwych rozstrzygnięć: archiwując sprawę w przypadku, kiedy oskarżenie okaże się bezpodstawne; uniewinniając oskarżonego w przypadku, kiedy okaże się, iż jest niewinny lub niekaralny, albo przestępstwo jest już przedawnione; stosując pierwsze lub drugie uprawnienie specjalne, celem nałożenia jakiejś kary wieczystej lub kary dymisji ze stanu duchownego i przedłożenia sprawy Papieżowi celem jej zatwierdzenia w formie specyficznej i podjęcia decyzji o udzieleniu dyspensy od obowiązku celibatu.

Decyzja będzie przekazana kompetentnemu Ordynariuszowi, którego zadaniem będzie jej notyfikacja zainteresowanemu.

Przeciw decyzji Najwyższego Autorytetu nie przewidziany jest rekurs czy apelacja, można jedynie przedłożyć, drogą łaski, prośbę o rehabilitację do posługi.

5. Szczegóły procedury lokalnej w zastosowaniu trzeciego uprawnienia specjalnego

Przypomnijmy, że trzecie uprawnienie specjalne, czyli postępowanie w celu uzyskania deklaracji o utracie stanu duchownego wraz

z dyspensą od obowiązków wypływających ze świeceń, łącznie z celibatem, dotyczy przypadków, w których duchowny porzucił, dobrowolnie i bezprawnie, posługę od ponad pięciu lat.

Pomimo, że to wykroczenie, w przeciwieństwie do pierwszego i drugiego uprawnienia specjalnego, nie odnosi się do przekroczeń o ścisłym znaczeniu karnym, Papież uznał, że może być ono odniesione do ogólnych przewidywań kanonu 1399 KPK, ze szczególnym przywołaniem kan. 276 §2, 1° KPK, gdzie przypomina się, iż duchowni „powinni przede wszystkim wiernie i niestrudzenie wypełniać obowiązki pasterskiej posługi”. Zatem absencja która trwa ponad pięć lat, uznana została za obiektywny element, z którego zakłada się istnienie subiektywnej woli duchownego, porzucenia przez niego stanu duchownego wraz z wszystkimi prawami i obowiązkami, które go stanowią. Kompetentny Ordynariusz inkardynacji będzie w pewnym rodzaju interpretował wolę jaką wykazuje duchowny, prosząc Ojca Świętego, aby została ona potwierdzona i zdeklarowana poprzez reskrypt o utracie stanu duchownego i dyspensie od obowiązku celibatu.

W przypadku zastosowania trzeciego uprawnienia specjalnego nie przewiduje się nadzwyczajnych ustępstw od przepisów prawa powszechnego, gdyż uprawnienie można odnieść do istniejących już norm określających udzielenie „reskryptu dla drugiego” (kann. 61 i 290, 3° KPK). Kongregacja ds. Duchowieństwa otrzymała od Papieża zgodę na zajmowanie się tymi ważnym przypadkami, wraz z zatwierdzeniem procedury którą należy przyjąć jako specjalne normy proceduralne, dopełnione listą dokumentów koniecznych do jej przeprowadzenia i z odniesieniem do kanonów dotyczących reskryptów (por. kann. 59-75).

Procedura lokalna do której powinien zastosować się Ordynariusz miejsca inkardynowania duchownego, przewiduje następujące fazy:

Rozpoczęcie postępowania wydaniem dekretu, po uprzednim upewnieniu się, iż istnieją wymagania wstępne, podobne jak przy działaniu według pierwszego i drugiego uprawnienia specjalnego.

Dekret powinien zawierać: nominację Instruktora o wymaganych przymiotach (por. kan. 149 §1), wybranego spośród kapłanów swojej lub innej diecezji; nominację Notariusza; nominację Rzecznika Sprawiedliwości, albo powołanie do sprawy Rzecznika Sprawiedliwości, jeżeli takowy jest już ustanowiony przy Sądzie Biskupim (por. kann. 1430 i 1436 §2).

Podobnie jak w procedurze dotyczącej pierwszych dwóch uprawnień, wyżej wspomniane funkcje, mogą być powierzone tylko kapłanom. Trzeba też zaznaczyć, iż Instruktorem nie może być sam Ordynariusz oraz, że funkcja taka może być ustanowiona na stałe. Wówczas dekret, którym rozpoczyna się procedurę, zawierał będzie odwołanie się do stałego urzędu Instruktora.

Celem procedury jest upewnienie się o fakcie, że duchowny porzucił posługę od czasu dłuższego niż pięć kolejnych lat. Z dochodzenia musi wynikać, że porzucenie jest: dobrowolne, to znaczy, iż nikt nie zmusił duchownego do odejścia; nielegalne, czyli, że nie otrzymał on pozwolenia lub dyspensy kompetentnego Ordynariusza; uporczywe, czyli, że duchowny nie okazuje żadnej woli do podjęcia sprawowania posługi.

Dowodami na istnienie faktu opuszczenia posługi mogą być: deklaracja duchownego złożona Instruktorem; zeznania świadków; oraz wszystkie inne dokumenty lub akta z których wynika postępowanie duchownego i jego wola opuszczenia posługi.

Kolejną fazą postępowania jest wezwanie duchownego do stawienia się przed Instruktorem. Podobnie jak przy pierwszym i drugim uprawnieniu, jednocześnie z wezwaniem należy poinformować zainteresowanego o przysługującym mu prawie zamianowania swojego Patrona, który będzie asystował mu w postępowaniu. W niniejszej procedurze ważnym jest przestrzeganie wszystkich formalności związanych z notyfikacją wezwania. Należy korzystać ze środków pewnych, dających gwarancję, że dokumenty docierają do zainteresowanego (por. kann. 1509-1511 KPK).

W przypadku kiedy duchowny odpowie na wezwanie, w wyznaczonym dniu i miejscu, powinien odpowiedzieć na oskarżenia przedstawione przez Instruktora w obecności Notariusza. Podczas tego przesłuchania Instruktor powinien upewnić się czy duchowny jest gotowy powrócić do spełniania posługi lub chce prosić o rozpoczęcie postępowania o uzyskanie łaski dyspensy.

Pamiętać należy, że w przypadku kiedy duchowny nie wyrazi woli przedłożenia prośby o łaskę dyspensy, fakt ten nie przeszkadza w kontynuowaniu procedury, o ile kompetentny Ordynariusz, uzna to za wskazane lub konieczne, mając na uwadze, iż reskrypt uzyskany dla drugiego, jeżeli nie stwierdza się czegoś innego, można otrzymać nawet niezależnie od jego zgody i jest ważny przed jego akceptacją (por.

kan. 61 KPK), pamiętając jednak, że „nikt nie ma obowiązku korzystać z reskryptu udzielonego tylko dla własnego pożytku” (por. kan. 71 KPK).

Natomiast w przypadku kiedy duchowny nie odpowie na wezwanie, przewiduje się dwa sposoby postępowania. Pierwsza wersja przewiduje sytuację w której duchowny pomimo, że nie stawia się osobiście, może przesłać Instruktorowi autentyczne oświadczenie o tym, że znane mu są oskarżenia, oraz, że jest zdecydowany kontynuować nieobecność w posłudze i nie ma intencji przedłożenia prośby o łaskę. Wówczas takie oświadczenie należy uznać za równoważne do przesłuchania i procedura może być kontynuowana. Druga wersja przewiduje sytuację kiedy udowodnione jest odrzucenie wezwania; niemożliwość odnalezienia duchownego (nieuchwytność dla dostarczenia wezwania); nieobecność nieusprawiedliwiona (po dostarczeniu wezwania). W tych przypadkach Instruktor powinien uznać duchownego jako nieobecnego w procedurze, według przepisów kann. 1592-1595 KPK i kontynuować postępowanie.

Również w procedurze dotyczącej trzeciego uprawnienia specjalnego przewidziane są ewentualne, specyficzne okoliczności przerwania postępowania.

Pierwsza taka okoliczność ma miejsce wtedy, kiedy duchowny deklaruje chęć skorzystania z łaski dyspensy.

Druga, bardziej złożona, ma miejsce wtedy, kiedy duchowny deklaruje skruchę i chęć poprawy oraz podjęcia posługi. W tym przypadku kompetentny Ordynariusz może skorzystać z dwóch rozwiązań: pozytywnego, kiedy pozwoli na zaprzestanie procedury wydając odpowiednie decyzje (por. kann. 1339, 1340, 1341, 1347 KPK); lub negatywnego w którym zarządzi przejście do procedury według drugiego uprawnienia, uznając porzucenie posługi jako wykroczenie o którym mowa w kan. 1399 KPK. Taka decyzja może zająć wówczas gdy Ordynariusz pomimo wszystko uzna duchownego za krnąbrnego, albo uzna za konieczne nałożenie kary ekspiacyjnej dla naprawienia zgorzenia i przywrócenia sprawiedliwości, zatem nie pozwoli na jego powrót do posługi. Wobec tego nie będzie już możliwe zwykłe domniemanie chęci opuszczenia przez duchownego posługi, ale koniecznym będzie traktowanie sprawy w aspekcie karnym.

Na zakończenie etapu dochodzeniowego, Instruktor postępuje identycznie, jak ma to miejsce w procedurze pierwszego i drugiego uprawnienia.

Ordynariusz, po otrzymaniu akt sprawy, przekaze całą dokumentację Rzecznikowi sprawiedliwości z poleceniem sformułowania uwag, które należy dołączyć do akt procedury.

Dokumentacja ponownie powraca do Ordynariusza, który podobnie jak w pozostałych dwóch procedurach, ma obowiązek zredagowania własnej opinii w której oprócz opisu sprawy i przedstawienia motywów prawnych i faktycznych, przedstawi ocenę dowodów, zebranych w celu osiągnięcia pewności moralnej dobrowolnego, bezprawnego i uporczywego porzucenia posługi wypływającej ze święceń, przez okres czasu przekraczający pięć kolejnych lat. Do tej opinii Ordynariusz powinien dołączyć również relacje dotyczącą niemożliwości lub nadzwyczajnej trudności postępowania zwykłą drogą uzyskania łaski lub przeprowadzenia procesu karnego.

Ostatnim aktem, którego dokonuje Ordynariusz inkardynacji duchownego, po upewnieniu się, że dopełnione zostały wymogi wstępne procedury oraz, że istnieje, obiektywnie i subiektywnie, wymagany przedmiot sprawy, jest przygotowanie prośby, w której zwraca się do Stolicy Apostolskiej o zastosowanie trzeciego uprawnienia specjalnego, to znaczy o wydanie reskryptu poprzez który, zadecydowana będzie utrata stanu duchownego z odnośną dyspensą od obowiązków wypływających ze święceń, w tym również celibatu, przesyłając akta sprawy do Kongregacji ds. Duchowieństwa. Aktem tym kończy się faza lokalna procedury według trzeciego specjalnego uprawnienia.

6. Procedura apostolska w odniesieniu do trzeciego uprawnienia specjalnego

W odniesieniu do trzeciego uprawnienia specjalnego na szczeblu apostolskim przewidziane jest identyczne postępowanie jak w pozostałych dwóch pierwszych. W przypadku zakończenia procedury wydaniem reskryptu, który przekazany będzie Ordynariuszowi celem notyfikowania go duchownemu, podkreślić ponownie należy, iż reskrypt ten, dla swojej ważności, nie potrzebuje akceptacji zainteresowanego, który z kolei nie ma obowiązku korzystania z niego (por. kann. 61, 71 KPK).

Również w przypadku decyzji osiągniętej poprzez procedurę trzeciego uprawnienia specjalnego, nie jest przewidziane odwołanie czy apelacja. Wobec czego, za wyjątkiem wskazania ewentualnych wad reskryptu o których mowa w kann. 63 i 66 KPK, duchownemu pozostaje

tylko możliwość zwrócenia się o uzyskanie, drogą łaski, rehabilitacji do posługi wy wpływającej ze święceń.

Le cause e la procedura della riduzione allo stato laicale dei chierici sulla base delle facoltà della Congregazione per il Clero

Il presente studio ha lo scopo di illustrare le tre *facoltà speciali* concesse dal Sommo Pontefice alla Congregazione per il Clero, al fine di procedere, in via amministrativa, alla riduzione allo stato laicale dei chierici che si trovano in situazione irregolare. Tali facoltà sono gli strumenti di cui possono servirsi tutti gli Ordinari (diocesani e religiosi), nei casi dove appare chiara una violazione della legge da parte del chierico e quando l'interessato non intende chiedere, in via graziosa, la dispensa dagli obblighi che derivano dall'Ordine Sacro. Le facoltà sono state concesse anzitutto le situazioni dove non è possibile, o non è conveniente, procedere per le vie già previste dalla legge. La competente Congregazione ha elaborato gli schemi che illustrano la procedura che ogni Ordinario deve seguire prima di presentare i singoli casi alla Sede Apostolica (cf. **allegato**). Il contenuto puntualizza innanzitutto le procedure, presentando, con indicazioni pratiche ed esplicative, l'applicazione delle norme particolari, specie a livello locale, prima della presentazione dei casi alla Sede Apostolica.

ANEKS

LIST KONGREGACJI DS. DUCHOWIEŃSTWA Z ZAŁĄCZNIKAMI

Watykan, 17 marca 2010 roku

Prot. N. 20100823

Eminencje, Ekscelencje, Najprzewielebniejsi Ordynariusze **w miejscu**

Nawiązując do Listu N. 20090556, z dnia 18 kwietnia 2009 roku, dotyczącego *Uprawnień specjalnych*, udzielonych Dykasterii przez Ojca Świętego w dniu 30 stycznia 2009 r., pragnę przesłać w załączeniu *wskazania proceduralne* dotyczące sposobu postępowania w konkretnych przypadkach, wraz z *listą dokumentów* wymaganych do *przeprowadzenia postępowania* w fazie lokalnej.

Właściwe zrozumienie *wskazań proceduralnych* wymaga przede wszystkim *podkreślenia* konieczności zaistnienia niezbędnego wa-

runku wstępnego w proście ze strony Ordynariuszy¹, o aplikowanie *Uprawnień specjalnych*, czyli *niemożliwości czy nadzwyczajnej trudności postępowania drogą zwyczajną* udzielenia łaski lub procesu karnego. Z dochodzenia przeprowadzonego w fazie lokalnej powinna zatem wynikać:

I – stwierdzona niemożność *obiektywna lub subiektywna*, iż zainteresowany duchowny poprosi o dyspensę od obowiązków wypływających z przyjętych święceń;

II – udokumentowana synteza wyników wszelkich prób pastoralnych i środków kanonicznych, powziętych przez Ordynariusza, mających na celu odwiedzenie winnego od niewłaściwego postępowania i tym samym od trwania w uporze;

III – wykazana szczególna trudność która uniemożliwia, w konkretnym przypadku, przeprowadzenie *w miejscu* kanonicznego karnego procesu sądowego (kann. 1342, § 2; 1425, § 1, n. 2, KPK).

Okazuje się także koniecznym zwrócenie uwagi każdego Ordynariusza na fakt, iż zastosowanie *Uprawnień specjalnych nie jest automatyczne*, lecz dotyczy jedynie niektórych i ściśle określonych przypadków, które to z kolei zostaną dokładnie przeanalizowane przez Stolicę Apostolską. Innymi słowy, faza lokalna procedury, zamykać się będzie *zawsze prośbą* Ordynariusza, która następnie podlega *ocenie* Stolicy Apostolskiej czy zastosować, w konkretnym przypadku, *Uprawnienia specjalne*.

W duchu kościelnej jedności i współpracy, mając na uwadze godność kapłaństwa oraz prawdziwe dobro kapłanów i całego Kościoła, korzystam z okazji aby wyrazić słowa należnego szacunku.

Abp Mauro Piacenza
Sekretarz

Claudio Card. Hummes
Prefekt

¹ W przypadku Przełożonych Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, którzy nie są Ordynariuszami w myśl kan. 134, §1 KPK, odniesieniem jest kompetentny Ordynariusz miejsca.

ZAŁĄCZNIK NR 1: ZASTOSOWANIE I-GO I II-GO UPRAWNIENIA SPECJALNEGO

PIERWSZE UPRAWNIENIE SPECJALNE

Uprawnienie specjalne dotyczy rozpatrzenia i przedstawienia Ojcu Świętemu, do zatwierdzenia w specyficznej formie i podjęcia przez Niego decyzji, przypadków wydalenia "in poenam" ze stanu duchownego wraz z dyspensą od obowiązków wypływających z przyjętych święceń, łącznie z celibatem, duchownych, którzy usiłowali zawrzeć małżeństwo, chociażby tylko cywilnie, i którzy po upomnieniu nie wykazali poprawy, lecz nadal dają zgorszenie (por. kan. 1394, §1); oraz tych duchownych, którzy trwają w grzechu ciężkim zewnętrznym wykraczającym przeciwko szóstemu Przykazaniu (por. kan. 1395, §§ 1-2).

DRUGIE UPRAWNIENIE SPECJALNE

Uprawnienie specjalne interwencji według kan. 1399 KPK, działając bezpośrednio lub zatwierdzając decyzje Ordynariuszy, o ile kompetentni Ordynariusze o to poproszą, w wypadkach szczególnie ciężkiego przekroczenia prawa, gdzie przynagla konieczność zapobieżenia skandalowi, bez względu na przepisy norm kann. 1317, 1319, 1342, § 2, i 1349 KPK, dotyczących zastosowania stałych kar: dla diakonów z powodów poważnych i dla kapłanów z powodów bardzo poważnych, zawsze przedstawiając niniejsze przypadki bezpośrednio Ojcu Świętemu do zatwierdzenia w formie specyficznej i decyzji.

PROCEDURA EX KAN. 1720 KPK

W odniesieniu do wykonania procedury administracyjnej (por. kann. 35-58, 1342, 1720 KPK), która w tym przypadku może być dokonana jedynie przez kapłanów (por. kan. 483 §2 CIC), należy:

1° Przedstawić winnemu oskarżenia jego dotyczące oraz odpowiednie dowody, dając mu możliwość obrony, chyba że, prawnie wezwany, zaniechałby stawienie się. Zainteresowany duchowny powinien być poinformowany o możliwości wyznaczenia sobie zaufanego obrońcy.

2° Zbadać uważnie, z pomocą dwóch asesorów (por. kann. 1424 i 1720 n. 2 KPK), wszystkie dowody, zebrane materiały i obronę oskarżonego.

3° Wydać *Prośbę* według norm kann. 1342 – 1350 KPK, jeżeli nie ma wątpliwości o popełnionym przestępstwie i jeżeli dokonany czyn nie uległ przedawnieniu według norm kann. 1313 i 1362-1363 KPK. Dekret wydany w myśl kann. 35-58 KPK, ma być należycie umotywowany, z podaniem, chociażby w skrócie, powodów prawnych i faktycznych, na których opiera się *Prośba*.

Ponadto:

4° kompetentny Ordynariusz, powinien przesłać do Stolicy Apostolskiej całą dokumentację, dołączając do niej własną opinią i *Prośbę*, o której mowa w n. 3°.

5° Jeśli, w osądzie Stolicy Apostolskiej, dokumentacja okaże się niekompletna, poprosi się o uzupełnienie dochodzenia, powiadamiając o tym kompetentnego Ordynariusza oraz wskazując mu konkretne punkty, które wymagają uzupełnienia.

6° Dekret wydalenia ze stanu duchownego, wraz z dyspensą od obowiązków wypływających z przyjętych święceń, łącznie z celibatem, zostanie przesłany przez Stolicę Apostolską do kompetentnego Ordynariusza, który ma zatroszczyć się o właściwe dostarczenie go zainteresowanemu.

DOKUMENTY WYMAGANE DO POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU I-go i II-go UPRAWNIENIA SPECJALNEGO

1. Życiorys i świadectwo święceń.
2. Kopia dokumentów dotycząca opinii udzielanych przed przyjęciem święceń, oraz inna dokumentacja dotycząca okresu formacyjnego duchownego.
3. Relacja dotycząca niemożliwości czy nadzwyczajnej trudności przeprowadzenia sprawy zwykłą drogą łaski lub procesu kanonowego, zaopatrzona w dokumentację potwierdzającą wszystkie interwencje przewidziane przez Kodeks (por. kann. 1339; 1340; 1347 § 1; 1331-1333, KPK) oraz starania pastoralne podjęte przez Ordynariusza celem odwiedzenia niepoprawnego duchownego od trwania w uporze.
4. Dekret Ordynariusza rozpoczynający postępowanie ex kan. 1720, KPK, zawierający następujące elementy: nawiązanie do zakończenia *dochodzenia wstępnego* (por. kann. 1717-1719, KPK); sformu-

lowanie punktów oskarżenia; nominacja dwóch Asesorów *ex kan.* 1720, n. 2 KPK; nominacja Instruktora, nominacja Notariusza.

5. Dokumenty postępowania:
 - a) Przesłuchanie duchownego (por. kan. 1728, §2 KPK);
 - b) (razem lub alternatywnie) autentyczna deklaracja duchownego dotycząca znajomości oskarżeń i dowodów obciążających, jak też woli pozostania w nielegalnej sytuacji i odrzucenie możliwości wniesienia prośby o dyspensę od obowiązków wypływających z przyjętych święceń, łącznie z celibatem (por. kan. 1728, §2 KPK);
 - c) W przypadku braku dokumentów a) i b), dokumentację stwierdzającą brak możliwości kontaktu z duchownym lub nieprzyjęcie przez niego wezwania do stawienia się albo też przedstawienie deklaracji, o której mowa w punkcie b) (por. kann. 1509-1511, KPK);
 - d) Zeznania lub oświadczenia świadków, oskarżycieli i osób poszkodowanych, wraz z kopią prawnego wezwania do stawienia się w sprawie;
 - e) Ewentualne dokumenty i opinie biegłych.
6. Akt zakończenia postępowania.
7. Ocena osobista Instruktora dotycząca przebiegu postępowania i dokument przekazania kompetentnemu Ordynariuszowi wszystkich akt proceduralnych.
8. Dekret Ordynariusza, którym *zwołuje posiedzenie w celu oceny dowodów* (por. kan. 1720, n. 2 KPK), wraz z wezwaniem Asesorów.
9. Protokół z posiedzenia dotyczącego oceny wszystkich dowodów, podpisany przez Ordynariusza i Asesorów, z uwzględnieniem oceny każdego przewinienia i opinii każdego z Asesorów.
10. Ocena osobista Ordynariusza, który wszczął postępowanie, w odniesieniu do przebiegu posiedzenia dla rozpatrzenia dowodów, zawierająca opis przypadku oraz motywacje zgodnie ze stanem prawnym i faktycznym w odniesieniu do każdego z pojedynczych oskarżeń.
11. *Prośba* Ordynariusza inkardynacji duchownego, w której wnosi do Stolicy Apostolskiej o zastosowanie w danym przypadku *I-go* bądź *II-go Uprawnienia specjalnego*, i jednocześnie zleca przesłanie dokumentacji do Kongregacji ds. Duchowieństwa.

NOTABENE: Akta, zebrane i uporządkowane, ponumerowane i oprawione, wraz ze spisem treści, powinny być uwierzytelnione przez Notariusza i przesłane w trzech egzemplarzach do Kongregacji ds. Duchowieństwa. Nie powinny one zawierać rękopisów nieczytelnych, a jeśli byłyby one znaczące w sprawie, mają być przepisane drukiem. Ta sama reguła dotyczy również nieczytelnych fotokopii.

ZAŁĄCZNIK NR 2: ZASTOSOWANIE III-GO UPRAWNIENIA SPECJALNEGO

TRZECIE UPRAWNIENIE SPECJALNE

Uprawnienie specjalne dotyczy prośby o reskrypt, którym deklaruje się utratę stanu duchownego wraz z dyspensą od obowiązków wypływających z przyjętych święceń, łącznie z celibatem, duchownego, który opuścił dobrowolnie i bezprawnie posługę na czas powyżej 5 kolejnych lat.

NORMY PROCEDURALNE

- Art. 1* Ordynariusz inkardynacji może prosić Stolicę Apostolską o reskrypt, którym deklaruje się utratę stanu duchownego wraz z dyspensą od obowiązków wypływających z przyjętych święceń kapłańskich, łącznie z celibatem, duchownego, który opuścił dobrowolnie i bezprawnie posługę kapłańską na czas powyżej 5 kolejnych lat, i który po dokładnym sprawdzeniu, na ile to jest możliwe, trwa w tej dobrowolnej i bezprawnej decyzji, niezgodnej z posługą.
- Art. 2*
- §1 Kompetentnym jest Ordynariusz inkardynacji duchownego.
 - §2 Kompetentny Ordynariusz może powierzyć postępowanie, na stałe lub w każdym odrębnym przypadku, wybranemu kapłanowi o wymaganych przymiotach, ze swojej lub innej Diecezji.
 - §3 W niniejszej procedurze musi zawsze uczestniczyć Rzecznik Sprawiedliwości, dla koniecznej ochrony dobra publicznego.

- Art. 3* Deklaracja, o której mowa w art. 1, może być wydana jedynie po tym, jak kompetentny Ordynariusz, przeprowadziwszy należyte badania, na podstawie ewentualnych oświadczeń samego duchownego, lub zeznań świadków, opinii czy poszlak, dojdzie do moralnej pewności nieodwracalnego porzucenia posługi.
- Art. 4* Wręczenie jakiegokolwiek aktu ma być dokonane zawsze za pośrednictwem urzędu pocztowego lub w inny pewny sposób.
- Art. 5* Instruktor, po zakończeniu postępowania, ma przesłać wszystkie zebrane akty do kompetentnego Ordynariusza, dołączając do nich własną opinię, ten zaś ma wyrazić, według prawdy, własną ocenę.
- Art. 6* Kompetentny Ordynariusz, powinien przesłać do Stolicy Apostolskiej wszystkie akta dołączając własną opinię, z uwagami dokonanymi przez Rzecznika Sprawiedliwości.
- Art. 7* Jeśli, według oceny Stolicy Apostolskiej, okaże się niezbędne uzupełnienie postępowania, będzie o tym poinformowany kompetentny Ordynariusz ze wskazaniem konkretnych punktów w jakich postępowanie powinno być uzupełnione.
- Art. 8* Reskrypt o utracie stanu duchownego, wraz z dyspensą od obowiązków wypływających z przyjętych święceń kapłańskich, łącznie z celibatem, przesłany zostanie przez Stolicę Apostolską do kompetentnego Ordynariusza, który zatroszczy się o właściwe dostarczenie go zainteresowanemu.

DOKUMENTY WYMAGANE DO POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU III-GO UPRAWNIENIA SPECJALNEGO

1. Życiorys i świadectwo święceń.
2. Kopia dokumentów dotycząca opinii udzielanych przed przyjęciem święceń, oraz inna dokumentacja dotycząca okresu formacyjnego duchownego.
3. Relacja dotycząca niemożliwości czy nadzwyczajnej trudności przeprowadzenia sprawy zwykłą drogą łaski lub procesu karnego, zaopatrzona w dokumentację potwierdzającą wszystkie interwencje przewidziane przez Kodeks (por. kann. 1339; 1340; 1347 § 1; 1331-1333, KPK) oraz starania pastoralne podjęte przez Ordynariusza celem odwiedzenia niepoprawnego duchownego od trwania w uporze.
4. Dekret mianujący Instruktora i Notariusza (por. art. 2, § 2).
5. Dekret mianujący Rzecznika Sprawiedliwości, lub akt jego wezwania jeśli urząd ten już istnieje na stałe przy Sądzie Biskupim (por. kann. 1430 i 1436, § 2, KPK; art. 2, § 3).
6. Dokumenty postępowania (por. art. 3).
 - a) Przesłuchanie duchownego (por. art. 3).
 - b) (razem lub alternatywnie) autentyczna deklaracja duchownego dotycząca znajomości oskarżenia i dowodów, jak też woli trwania w dobrowolnym i bezprawnym porzuceniu posługi od ponad pięciu lat, bez chęci wniesienia prośby o dyspensę od obowiązków wypływających z przyjętych święceń, łącznie z celibatem (por. art. 3).
 - c) W przypadku braku dokumentów a) i b), dokumentacja stwierdzająca brak możliwości kontaktu z duchownym lub nieprzyjęcie przez niego wezwania do stawienia się w sprawie, albo też przedstawienie deklaracji, o której mowa w punkcie b) (por. kann. 1509-1511, KPK; art. 3).
 - d) Zeznania lub oświadczenia świadków, wraz z kopią prawnego wezwania, regularnie doręczonego, do stawienia się w sprawie.
 - e) Ewentualne dokumenty i opinie biegłych.

7. Dokumenty z których wynika, że doręczenie jakiegokolwiek aktu sprawy odbyło się za pośrednictwem urzędu pocztowego lub w inny pewny sposób (por. art. 4).
8. Akt zakończenia postępowania.
9. Ocena osobista Instruktora dotycząca przebiegu postępowania (art. 5) i jego dokument przekazania wszystkich akt postępowania kompetentnemu Ordynariuszowi.
10. Opinia Rzecznika Sprawiedliwości (por. art. 6).
11. Opinia osobista Ordynariusza (art. 6), który wszczął postępowanie, dotycząca oceny dowodów i zawierająca opis przypadku oraz motywacje zgodnie ze stanem prawnym i faktycznym w odniesieniu do każdego z pojedynczych oskarżeń.
12. *Prośba* Ordynariusza inkardynacji duchownego, w której wnosi do Stolicy Apostolskiej o zastosowanie w danym przypadku *III-go Uprawnienia specjalnego* i jednocześnie zleca przesłanie dokumentacji do Kongregacji ds. Duchowieństwa (art. 6).

Notabene:

- A) Zainteresowany duchowny ma być poinformowany o możliwości wyznaczenia sobie zaufanego obrońcy. Wszyscy, którzy biorą udział w postępowaniu muszą być kapłanami.
- B) Akta, zebrane i uporządkowane, ponumerowane i oprawione, wraz ze spisem treści, powinny być uwierzytelnione przez Notariusza i przesłane w trzech egzemplarzach do Kongregacji ds. Duchowieństwa. Nie powinny one zawierać nieczytelnych rękopisów, a jeśli byłyby one znaczące w sprawie, mają być przepisane drukiem. To samo dotyczy nieczytelnych fotokopii.